

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2026-1010

16.9.2026

Frende Skadeforsikring AS

Bilansvar

Påkjørsel– sammensatte plager – vmi. – uførhet – årsakssammenheng - forenlighet.

Skadelidte ble påkjørt bakfra i stillestående bil. Ved undersøkelse på sykehus samme dag ble det ikke påvist noen traumatiske skader, men det ble gjort funn i lungene som førte til videre utredning. Skadelidte var på skadetidspunktet langtidssykmeldt på grunn av «frozen shoulder» og i påvente av operasjon. Helsejournalene fra før hendelsen viste videre en sykehistorie med sammensatte smerteplager fra blant annet hofte, nakke og skulder, samt astma og allergi. Etter ulykken ble det beskrevet en forverring av de eksisterende smerteplagene, samt psykiske plager med blant annet angst knyttet til bilkjøring. Skadelidte fikk også senere påvist lungesarkoidose. Foretaket fant en skadebetinget vmi. på 6-7 % for deler av forsikredes nakkeplager, men vurderte at resten av forsikredes helseplager ikke kunne føres tilbake til ulykken. Foretaket av slo krav om erstatning for inntektstap og menerstatning. Saken reiste spørsmål om skadelidte hadde sannsynliggjort årsakssammenheng mellom trafikkulykken og skadelidtes senere plager og uførhet. Nemnda sluttet seg til sekretariatets vurdering. Kun 6-7 % av skadelidtes fastsatte invaliditet skyldes trafikkuhellet. Skadelidte hadde videre høy invaliditet som følge av andre ikke skaderelaterte plager. Det var ikke fremlagt noen sakkyndig vurdering av hvilken betydning de skaderelaterte nakkeplagene hadde for hens uførhet. Nemnda ga foretaket medhold.

Saksfremstilling

Skadelidte ble påkjørt bakfra i september 2019.

Før ulykken

Skadelidte var sykmeldt fra mars 2005 som følge av bekken-/hofteoperasjon for medfødt hoftedyplasi, og mottok deretter attføringspenger frem til april 2008. Skadelidte var sykmeldt i nærmere et år i 2012/2013 bl.a. grunnet utbredte muskelsmerter/fibromyalgi, samt følelser av angst, nervøsitet og anspenhet. I spesialisterklæring fra 2014 ble vmi etter hofteoperasjonen vurdert til 35 %.

Fra september 2017 ble skadelidte langtidssykmeldt med diagnosen myalgi og skulderplager. I sluttrapport fra arbeidsrettet rehabilitering fra mars 2018 ble det beskrevet sammensatte plager over mange år, herunder nakkesmerter etter et fall i 2007, astma- og allergiplager, hodepine, samt smerter i arm, nakke, hofter, rygg og bein, redusert søvn og vedvarende smerter etter bekkenoperasjonen. Skadelidte fikk innvilget arbeidsavklaringspenger fra oktober 2018. Da trafikkulykken inntraff, var hen fortsatt langtidssykmeldt for «frozen shoulder» og var på vei til en planlagt skulderoperasjon.

Etter ulykken

Skadelidte har forklart at hen ble påkjørt bakfra da hen sto stille og ventet på grønt lys. Påkjørende bil hadde tilhenger med tung last. Bilen til skadelidte ble skjøvet forover så den traff forankjørende

bil, og tilhengeren til påkjørende bil traff så skadelidtes bil i siden. Farten ble anslått til over lovlig fartsgrense på 60 km/t. Skadelidte ble fraktet til sykehuset med ambulanse, hvor det grunnet funn i forbindelse med undersøkelsene også ble konstatert en sannsynlig yrkessykdom.

I henvisning til lungeundersøkelse dagen etter innleggelse fremkommer at skadelidte klaget over sterk hodepine, og nakkesmerter. CT av columna, mage og bekken viste ikke traumerelaterte skader.

I notat fra en smerteklinikk datert senere samme år fremgår opplysninger om at skadelidte hadde vært utredet og behandlet for nakke-skulderlidelser som eskalerte etter et fall i fjellet i 2007. Videre at hun mottok arbeidsavklaringspenger, men at den planlagte arbeidstreningen måtte avsluttes grunnet betydelig forverring av grunnplagene etter kollisjonen. Skadelidte var «betydelig mer plaget enn tidligere fra nakke-skuldre og flere almensymptomer».

Tingretten dømte skadevolder til fengsel i 18 dager og en bot på kr 10 000, samt tapt førerrett i 1 år.

I epikrise fra nevrolog i mars 2020 fremgikk at skadelidte som følge av undersøkelser i forbindelse med ulykken fikk påvist lungesakriodose, og ble fulgt opp som følge av dette. MR viste ikke større avvik. Systematisk nevrologisk undersøkelse viste ikke nevrologiske utfall. Det ble vurdert at skadelidte hadde en ganske uttalt generell myalgisk tilstand, som synes forverret av ulykken. Legen skrev videre at det dessverre ikke var uvanlig med kroniske smerter etter denne typen ulykker, og anbefalte forsiktig trening.

Psykolog noterte i nevrologisk notat fra yrkesmedisinsk avdeling i juni 2020 at skadelidte opplevde at kognitive vansker var forverret etter bilulykken, og anbefalte nevropsykologisk utredning for mulig traumatisk hjerneskade tilstand.

I legeerklæring ved arbeidsuførhet fra august 2020 er hoveddiagnosen satt til følgetilstand nakkeslengskade og bidiagnose Sakroidose. Det fremkom videre at skadelidte hadde slitt med kronisk smertetilstand i mange år, samt at planlagt operasjon for frozen shoulder ble utsatt grunnet påkjørselen. Skadelidte slet med plager som følge av lungesarkriodose. Mangeårig behandling for nakke- og skuldersmerter hadde ikke hjulpet.

I brev fra skadelidtes tidligere advokat høsten 2020 fremkom at skadelidte fortsatt slet psykisk etter ulykken, og hadde problemer både med å kjøre bil og være passasjer. Videre at skadelidte slet med sterk hodepine, øresus og at tidligere ryggplager var blitt forsterket. Det ble opplyst at skadelidte var innvilget 100 % uføretrygd fra Nav.

I poliklinisk notat fra revmatologisk avdeling i november 2020 fremgår opplysninger om sarkoidose, flere år med smerter i ekstremiteter og rygg, som toppet seg med sykemelding i 2017. Skadelidte beskrev flere symptomer, og legen vurderte smerteanamnese og kliniske funn som fullt forenlig med fibromyalgi. Tilstanden hadde vart over flere år.

Foretakets rådgivende lege vurderte saken 4.12.20. Der fremgår bla. følgende:

4. Andre forhold/samsvar med EBM

[...]

Forløpet hos skadelidte er atypisk i det [hrn] synes å ha fått økende og mer utbredte plager. Dette skyldes sannsynligvis en økt sårbarhet fra tidligere nakkeskade og komorbide tilstander, bla. skulderkapsulitt og kroniske hoftesmerter med sekundære plager fra ryggen. Det er dokumentert nokså omfattende plager fra bevegelsesapparatet inkl. nakkesmerter før ulykken som langt på vei forklarer nåværende symptombilde. Ulykken 11.09.19 kan nok ha forverret tidligere plager, men oppfattes ikke å være en selvstendig årsak eller betingelse for funksjonssvikten som nylig ledet til at [hen] ble uføretrygdet.

En del av plagene, som det at [hen] mangler energi, blir fort sliten/har økt trettbarhet, har konsentrasjons- og hukommelsesvansker, kan helt klart skyldes andre forhold og slike vansker er jo også dokumentert i

legejournalene før ulykken.

Det foreligger altså etter min oppfatning alternative årsaksforklaringer til forsikredes generelle funksjonstap, og årsakssammenheng med sannsynlighetsovervekt mellom ulykken og uførheten anses ikke dokumentert

Invaliditetsvurdering:

Jeg legger til grunn at kun nakkeskaden gir rett til invaliditetserstatning, jf. diagnoser i Legeerklæring ved arbeidsuførhet til NAV. Sarkoidose og andre plager anses ikke å ha sammenheng med ulykken, jf. begrunnelse over.

Fastsettelse av medisinsk invaliditet for nakkeskader gjøres i henhold til retningslinjenes punkt 2.1 som omhandler sykdom og skade i halsryggsøylen (cervicalcolumna) medregnet nakkedistorsjonsskader. Punktene 2.1.1 til 2.1.3 markerer progresjon i alvorlighet. De psykiske og autonome plagene som kan ledsage tilstanden, eksempelvis smertebetinget konsentrasjons- og hukommelsesvansker, økt tretthet, irritabilitet og svimmelhet, er innveid i denne skalaen og skal derfor i henhold til departementets retningslinjer ikke gi grunnlag for ytterligere medisinsk invaliditet. [...]

Grovt skjønnsmessig finner jeg at [hrn] hører hjemme i midtre del av gruppe 2.1.2 tilsvarende 15-16 %. Basert på sakens medisinske akter mener jeg [hen] har inngangsinvaliditet tilordnet gruppe 2.1.1, skjønnsmessig vurdert til øvre grense på 9 %. Skaderelatert varig medisinsk invaliditet blir etter dette 6-7 %.

Oppsummering:

Det foreligger ikke årsakssammenheng med sannsynlighetsovervekt mellom ulykkeshendelsen 11.09.19 og nåværende funksjonssvikt/uførhet.

Skaderelatert varig medisinsk invaliditet for nakkeskaden vurderes skjønnsmessig til 6-7 %.

Foretaket avsto krav under bilansvarsforsikringen 8.1.21, under henvisning til manglende årsakssammenheng mellom ulykken og skadelidtes uførhet. Det kunne ikke se at det var grunnlag for erstatning for lidt og fremtidig inntektstap, og heller ikke menerstatning da skaderelaterte nakkeplager ble vurdert til 6-7 %.

I rapport etter nevropsykologisk undersøkning datert 23.3.21 fremkom at årsaken til subjektive kognitive vansker var usikker. Men at den mest sannsynlige årsaken var emosjonelle plager med sammensatt bakgrunn. Nevrologiske tester gav ingen spesiell mistanke om skade eller sykdom i hjernen.

Seksjonsleder ved avdelingen som utarbeidet den nevropsykologiske erklæringen skrev 26.3.21 at skadelidte hadde kontaktet han på telefon og fortalt om en telefonsamtale rett forut for undersøkelsen beskrevet i overstående rapport, som gjorde at hen ikke klarte å konsentrere seg under undersøkelsen.

I spesialisterklæring ifm. vurdering av lungeproblematikk fra juni 2021 fremgår bla. følgende under Tidligere sykdommer: «Mangeårige plager med nakke, skuldre og armer, relatert til ensidig arbeid med stempling på jobb. Har forsøkt mye, bla. manuell terapi, psykomotorisk fysioterapi, og har vært på nakke og ryggpoliklinikken (AFMR).» Vmi tilknyttet lungene ble satt til 20 %.

En psykologspesialist skrev november 2023 at hen etter ulykken hadde 10 timer behandling i perioden mars til juni 2020. Skadelidte «fikk diagnose: F43.2 Tilpasningsforstyrrelse. Dette med bakgrunn i omfattende psykiske og fysiske symptomer knyttet til bilulykken og generell helsesituasjon. Sentralt i timene var håndtering av angstsymptomer». Videre at skadelidte ble vurdert å ha en omfattende og kompleks helsetilstand, med sammensatte årsaker, men at bilulykken skapte utfordringer og vansker med tidvise flashbacks, søvnvansker, mareritt og skvettenhet.

Trygderetten vurderte spørsmålet om yrkesskadefordel (tilknyttet godkjent astma) i januar 2025. Retten vurderte at det forelå flere årsaker til uførheten, herunder både yrkesskaderelaterte og ikke-yrkesskaderelaterte årsaker. Uføretidspunktet var satt til september 2017, som var tidspunktet skadelidte ble langtids sykemeldt. Retten konkluderte med at skadelidtes uførhet i

betydelig grad skyldes smerterelaterte plager som ikke var yrkesskaderelatert. Etter en konkret vurdering konkluderte retten med at yrkesskadeandelen av uførheten kunne settes til 20 prosent.

Foretaket opprettholdt avslaget 8.4.25, under henvisning til at det mest sannsynlig ikke var årsakssammenheng mellom ulykkeshendelsen 11.9.19 og aktuelle funksjonssvikt/uførhet.

Skadelidte har i klagen opplyst at planen var at hen skulle returnere til arbeidet når hen var blitt operert i skulderen, men at hen etter bilulykken ikke kom seg tilbake i arbeid.

Skadelidte har i det vesentlige anført at hen har rett til erstatning under bilansvarsloven etter at hen ble påkjørt i en alvorlig kollisjon den 11.9.19. Skadelidte ble påkjørt i en høyenergikollisjon der hen stod i ro mens et fullastet kjøretøy på 6,5 tonn traff i over 60 km/t. Bilulykken ville gjort de fleste uføre. Bilulykken var en nødvendig betingelse for at hen ble ufør. Foretakets anførsel om overtallige årsaker har ikke støtte i rettspraksis eller juridisk teori, se Rt-1931-1096 og Hagstrøm/Steinvik Erstatningsrett 2. utg. s. 401. Bevisbyrden snus, slik at det er Frende som har bevisbyrden for at hen ville blitt ufør om bilulykken tenkes borte, dersom det fra den ansvarlige hevdes at skade uansett ville ha inntrådt av annen årsak, jf. Rt-2001-320. Skadelidte ble aldri utredet av Frende for årsaksforholdene, men fastlege, Nav og Trygderetten har alle konkludert med at bilulykken er hovedårsaken til hennes uførhet. Mange av de tidligere sykemeldinger var tilknyttet forbigående sykdommer og diagnoser, som kunne behandles. Hen var ubehandlet på ulykkestidspunktet, og nevnte tilstander hadde ikke kvalifisert til uføretrygd. Hen fungerte yrkesmessig med sine medfødte genfeil i hoften, og var sykmeldt bare pga. skulderplager. Sarkoidosen antas utbrent. Problemer med astma og bronkitt er redusert, med rett medisinerings. Betennelsen i skulderen «fryst skulder» ble behandlet med et kirurgisk inngrep. Konsekvensene etter ulykken; kognitive vansker, nakkeskade, synsforstyrrelse og tinnitus – er derimot svært vanskelig å behandle. Trygderetten har konkludert med at 20 % av uførheten skyldes yrkessykdommen. Bilansvarsloven følger vanlige erstatningsregler der bilansvaret hefter for de resterende 80 % av ervervsmessige uførhet. Fastlege har også konkludert med at bilulykken er den primære årsaken til skadelidtes tilstand.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at det ikke er sannsynlighetsovervekt for årsakssammenheng mellom ulykkeshendelsen 11.9.19 og skadelidtes aktuelle funksjonssvikt/uførhet, idet det såkalte forenlighetskravet ikke er oppfylt. Alternative årsaksforklaringer anses mer sannsynlige. Forløpet hos skadelidte er atypisk, ved at hen synes å ha fått økende og mer utbredte plager, og at dette sannsynligvis skyldes økt sårbarhet fra tidligere nakkeskade og komorbide tilstander – herunder skulderkapsulitt og kroniske hoftesmerter. Det er også dokumentert nokså omfattende plager fra bevegelsesapparatet inkludert nakkesmerter før ulykken, som langt på vei forklarer nåværende symptombylle. Rådgivende lege konkluderte 4.12.20 med at det ikke foreligger årsakssammenheng med sannsynlighetsovervekt mellom ulykkeshendelsen og nåværende funksjonssvikt/uførhet, og at skaderelatert varig medisinsk invaliditet for nakkeskaden skjønnsmessig er vurdert til 6–7 %. Frende anfører at Trygderetten i sin kjennelse kun tar en vurdering av yrkessykdomsdelen og ikke spesifikt vurderer om trafikkulykken er årsaken til nåværende uførhet; tvert imot viser Trygderetten etter Freneds syn til skadelidtes omfattende plager forut for ulykken. Freneds konklusjon er at skadelidte ville vært ufør også om ulykken tenkes borte.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om skadelidte har sannsynliggjort årsakssammenheng mellom bilulykken i september 2019 og senere plager og uførhet.

Sekretariatet ga ikke skadelidte medhold. Sekretariatet pekte på at det forelå én begrunnet sakkyndig vurdering i saken, som konkluderte med årsakssammenheng mellom ulykken og deler av forsikredes nakkeplager tilsvarende 6-7 % vmi. Mesteparten av nakkeplagene, som totalt utgjorde 15-16 % vmi, skyldtes altså andre årsaker enn ulykken. Det var ikke fremlagt sakkyndige erklæringer som viste at andre deler av skadelidtes helseutfordringer kunne knyttes til ulykken. Ikke-skaderelaterte plager med hofte, lunger og nakke var også vurdert til henholdsvis 35, 20 og 9 % vmi. Dermed var det kun sannsynliggjort årsakssammenheng for 6-7 % vmi. Det var heller ikke fremlagt noen sakkyndig vurdering av hvilken betydning disse nakkeplagene hadde for skadelidtes uførhet.

Nemnda slutter seg til sekretariatets begrunnelse.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).